

DE KATHOLIEKE CONTRAREFORMATIE IN DE 21STE EEUW

HIJ IS VERREZEN !

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT / P106088

V.U.: E. GOVAERTS, POSTBUS 14, B - 2650 EDEGEM

NR. 43 / JANUARI-FEBRUARI 2010

AFGIFTEKANTOOR: ANTWERPEN X

TEKEN VAN TEGENSPRAAK

« De Onbevleete Ontvangenis » door Francisco Zurbarán (1598-1664) (verzameling Giraudon)

« DE MARIA NUMQUAM SATIS »

« DE MARIA NUMQUAM SATIS », « Men kan nooit genoeg zeggen over Maria » : de H. Bernardus van Clairvaux drukte met deze woorden uit dat het mysterie van de H. Maagd onuitputtelijk is. Op 25 maart 1858 maakte de Koningin van de Hemel in Lourdes aan Bernadette Soubirous haar naam bekend : « Ik ben de Onbevleete Ontvangenis ».

DE voorstelling van de Onbevleete Ontvangenis is ouder dan de Reformatie, maar de aanvallen van Luther en Calvijn hebben er de banier van de katholieke Contrareformatie van gemaakt. De protestanten spanden zich inderdaad in om de rol van de Maagd Maria in het mysterie van de Verlossing te minimaliseren. Zo wilden ze niet toegeven dat zij door God zou geschapen zijn vóór de wereld, dus vóór de erfzonde : « Het staat vast », aldus Luther, « dat Christus vóór alle eeuwen bestaan heeft, maar hetzelfde zeggen van Maria is een pure leugen, het is blasfemie tegen God. »

De Kerk diende hem van antwoord door haar kunstenaars, nog voor het tot een leerstellige definitie gekomen was. Zich baserend op de H. Schrift en op de liturgische traditie – volgens het motto *lex orandi lex credendi*, « de wet van het gebed is de wet van het geloof » – stelden de kunstenaars de Maagd van de Onbevleete Ontvangenis voor zoals men ze op de titelpagina van dit nummer afgebeeld ziet door de Spaanse barokschilder Francisco Zurbarán : een jonge vrouw van een stralende schoonheid, die liefde en zuiverheid inspireert.

Als het ware opgehangen tussen Hemel en aarde heerst zij over de schepping, waarvan alle elementen zinnebeelden zijn van haar maagdelijke schoonheid zoals die beschreven wordt in het Hooglied : « *vergrendelde hof* », « *verzegelde bron* », « *put van levend water* ». Zij is tegelijk het schip en de haven, de heilige Stad en haar omwalling, « *toren van David gebouwd met kantelen* », en « *gouden Huis* » waar God verblijft. Onder haar voeten lijkt Zurbarán niet zozeer de maan als wel de regenboog te hebben willen afbeelden, « *teken van het verbond* » dat God sloot met Noë (Gen. 9, 13) en waarvan de H. Maagd zelf het sluitstuk in de hemel vormt. Een nimbus van twaalf sterren (Ap. 12, 1) omgeeft haar hoofd, maar zij verduistert de zon niet : zij gaat de zon vooraf zoals het ochtendgloren het licht brengt, terwijl de morgenster nog schittert.

Zij is van vóór de tijd, uitgedacht tussen hemel en aarde zoals de ladder van Jacob (Gen. 28, 12) waarlangs de engelen opstijgen en afdalen. Zij is de « *deur van de Hemel* » (Gen. 28, 17). Boven de engelen geplaatst, vóór de mensheid verwekt en vrij van de wetten die de mensheid beheersen is zij de vlekkeloze spiegel van de gerechtigheid, beter nog dan de Wet van Mozes.

Zij is niet geschilderd als een godin : zij vouwt haar handen om Hem te aanbidden die haar als eerste uitgedacht heeft. Zij is Koningin, maar haar kroon is slechts bescheiden zichtbaar boven het bewerkte monogram dat onder haar hals prijkt.

HET DOGMA VAN DE ONBEVLEETE ONTVANGENIS

Één van de grote voorvechters van een dogmatische definitie van de Onbevleete Ontvangenis was de H. Leonardus van Porto Maurizio (1676-1751), die midden in de eeuw van de Verlichting schreef : « *Het belangrijkste onderwerp ter wereld, de grootste zaak van*

alle zaken die in parlementen of vergaderingen behandeld worden of ooit behandeld zijn is de grote kwestie van de Onbevleete Ontvangenis. »

In december 1746 stuurde de H. Leonardus aan Mgr. Alessandro Belmonte, secretaris van Paus Benedictus XIV, een brief die beroemd zou worden als de « Profetische brief » : « *De zaak die me het meest ter harte gaat is [...] dat het grote mysterie van de Onbevleete Ontvangenis van onze verheven Moeder tot geloofsartikel zou verklaard worden. Laten we daarom bidden dat de H. Geest onze H. Vader de wil zou ingeven om zich vurig te bekommeren om dit zo belangrijke werk waarvan de rust van de wereld afhangt. Want ik ben er vast van overtuigd dat, wanneer men de keizerin van de wereld deze eer toekent, zij er op hetzelfde ogenblik zal voor zorgen dat de wereldvrede hersteld wordt.* »

De heilige bereikte tijdens zijn leven het beoogde doel niet. Maar in 1796 werd hij zalig verklaard, en zijn « Profetische brief » werd overal verspreid en vertaald in verschillende talen. Het origineel ervan werd uitgesteld in de kapel van het klooster van de H. Bonaventura, op de Palatijn in Rome, waar de H. Leonardus gestorven en begraven was. Daar deed rond 1821 een jonge priester zijn maandelijks retraits : Giovanni Maria Mastai-Ferretti. Een kwarteeuw later besteedde hij de pauselijke troon onder de naam Pius IX – de Zalige Pius IX.

De eerste daad van de nieuwe Opperherder was een bezoek met zijn gevolg aan het klooster van de H. Bonaventura, om er een kopie te laten schrijven van de « Profetische brief ».

DE REVOLUTIE OVERWONNEN

Bij de aanvang van zijn pontificaat had Pius IX de reputatie op politiek vlak liberale ideeën te koesteren. Ten onrechte, want net als zijn voorganger Gregorius XVI was hij « *gekant tegen het politiek laïcisme en het revolutionaire gedachtegoed. Maar hij was geneigd vertrouwen te hebben in zijn goede Romeinse volk. Hij wenste de emancipatie van Italië en ondernam een grondwettelijke en administratieve hervorming van de Pauselijke Staten. De vooruitgang van wetenschappen en industrie boeide hem in hoge mate, en hij wou deze vooruitgang met alle middelen begunstigen* » (CRC nr. 96, september 1975, p. 6). Deze opstelling maakte de Paus ongemeen populair bij de liberale burgerij in heel Europa.

Typerend was bij voorbeeld dat hij een algemene amnestie voor alle politieke gevangenen in de Pauselijke Staten afkondigde, waardoor veel revolutionairen de vrijheid kregen... en hun oude praktijken onmiddellijk terug opnamen. De vijanden van de wereldlijke macht van het pausdom, gegroepeerd in geheime genootschappen – de *carbonari* en hun opvolgers – zagen de kans schoon om van de goedheid en argeloosheid van Pius IX misbruik te maken en in actie te komen. Hoe meer hervormingen de Paus aankondigde, hoe luider de eisen van het door zijn tegenstanders gemanipuleerde “volk” klonken.

Op 15 november 1848 brak in Rome de revolutie uit. Graaf Pellegrino Rossi, de belangrijkste minister van Pius IX, werd op de trappen van het *Palazzo della Cancelleria* in opdracht van de vrijmetselarij doodgestoken. Diezelfde avond werd zijn moordenaar tijdens een fakkeloptocht triomfantelijk door de stad rondgedragen, terwijl de Paus zich moest verschansen in het Quirinaal. Zijn vijanden besloten de volgende dag een grote demonstratie op het getouw te zetten waarin men Pius IX zou vragen om “naar het volk te luisteren” en een Republiek uit te roepen (cf. Roberto De Mattei, *Pius IX*, Edizioni Piemme 2000).

Op het hoogtepunt van het oproer vluchtte Pius IX, vermomd als eenvoudig priester, uit Rome naar Gaeta, een versterkte plaats in het noorden van het Koninkrijk van de Beide Siciliën. Koning Ferdinand II haastte zich om de Opperherder gastvrijheid aan te bieden en vroeg in ruil... de leerstellige definitie van de Onbevleete Ontvangenis. Pius IX antwoordde dat hij de hele tijd al niets anders in gedachten had.

Op 2 februari 1849 zond hij vanuit Gaeta aan alle bisschoppen van de wereld de encycliek *UBI PRIMUM* om hen te vragen schriftelijk hun mening en de gevoelens van hun gelovigen omtrent de Onbevleete Ontvangenis kenbaar te maken. Precies een week later schafte het revolutionair bewind in Rome de tijdelijke macht van de Paus af als eerste stap naar de uitroeping van een Republiek.

De vurige devotie van de Paus tot de Onbevleete Ontvangenis wierp korte tijd nadien haar vruchten af, precies zoals de H. Leonardus van Porto Maurizio voorzegd had: de antiklerikale Romeinse Republiek, waarin de vrijmetselaars Mazzini en Garibaldi de plak zwaaiden, verdween even snel als hij gekomen was, en een gelouterde en wijs geworden Pius IX kon in 1850 terugkeren naar de Eeuwige Stad. Op 8 december 1854 kondigde hij in de bul *INEFFABILIS DEUS* plechtig het dogma van de Onbevleete Ontvangenis af:

« Wij verklaren, bepalen en definiëren het volgende: de leer die onderwijst dat de Zalige Maagd Maria in het eerste ogenblik van haar Conceptie door een bijzondere genade en een speciaal privilege van de almachtige God, met het oog op de verdiensten van Jezus Christus, Verlosser van het menselijk geslacht, gevrijwaard en vrijgesteld is van elke vlek van de erfzonde – deze leer is door God geopenbaard en moet bijgevolg door alle gelovigen vast en gedurig geloofd worden. »

De Paus vindt niets uit. Hij definieert op plechtige en onfeilbare wijze dat de Onbevleete Ontvangenis een door God geopenbaarde waarheid is. Zij behoort dus tot de schat van het geloof, en niemand kan zichzelf lid van de katholieke Kerk noemen als hij deze waarheid niet aanhangt. Zij maakte van bij de aanvang deel uit van het bezit van de Kerk en werd door de traditie – door Pius IX vergeleken met een grote, machtige stroom die op zijn weg alle hindernissen opruimt – tot bij ons gebracht.

Tijdens de plechtigheid van de afkondiging van het dogma regende het in Rome overvloedig. Op het precieze ogenblik echter dat de Paus de woorden van de definitie uitsprak braken de wolken open en verlichtte een zonnestraal de persoon van de H. Vader. Het was middag. De klokken van de basiliek luidden het *Angelus*,

waarop de Opperherder en alle aanwezige bisschoppen op hun knieën vielen en baden: « *De Engel heeft aan Maria gebodschapt...* »

Nooit, aldus een historicus, was de Moeder Gods zo plechtig begroet.

Op het teken gegeven door het kanon van de Engelenburcht begonnen de klokken van de Sint-Pieter luid te beieren, waarna alle klokken van de stad Rome gedurende een volledig uur weergalmden. De kanonnen van de Engelenburcht vuurden honderd en één schoten af ter ere van de Onbevleete Ontvangenis, Koningin van de Hemel en van de aarde.

DE GROT VAN MASSABIELLE

Op 11 februari 1858, nog geen vier jaar na de afkondiging van het dogma, daalde de H. Maagd zelf af uit de Hemel en verscheen zij in Lourdes aan Bernadette Soubirous.

In de nacht van 24 op 25 maart voelde Bernadette zich ertoe gedreven om terug te keren naar de grot van Massabielle. En niet alleen Bernadette: in de loop van de voorafgaande dag had het gerucht zich verspreid dat de zieneres naar de grot zou gaan, en toen zij er om 5 uur in de ochtend samen met haar tante Lucile aankwam, was er reeds een grote groep mensen aanwezig. De nis in de grot was al verlicht door de aanwezigheid van de Dame die op haar boodschapster wachtte. Bernadette knielde neer en begon haar rozenkrans te bidden.

« Terwijl ik aan het bidden was, kwam de gedachte in mij op om haar naam te vragen; die gedachte zette zich met zo'n grote hardnekkigheid in mijn hoofd vast dat ze me alle andere gedachten deed vergeten. Ik was bang om onbeleefd te zijn door nog eens een vraag te herhalen die al de hele tijd zonder antwoord gebleven was, en toch was er binnen in mij iets dat mij aanspoorde om te spreken. Ik kon me niet inhouden en zei: "MEVROUW, WILT U DE GOEDHEID HEBBEN ME TE ZEGGEN WIE U BENT?" Maar net als de vorige keren dat ik die vraag gesteld had boog zij haar hoofd, glimlachte welwillend en antwoordde niet. Ik weet niet waarom ik me plots dapperder voelde en haar voor de tweede keer vroeg: "MEVROUW, WILT U DE GOEDHEID HEBBEN ME TE ZEGGEN WIE U BENT?" Ze glimlachte opnieuw, maar bleef zwijgen. Met gevouwen handen en erkennend dat ik de gunst die ik vroeg volkomen onwaardig was, hernam ik mijn bede: "MEVROUW, WILT U DE GOEDHEID HEBBEN ME TE ZEGGEN WIE U BENT?" »

« De Dame boven op de rozenstruik strekte bij mijn derde vraag haar armen uit naar de aarde, zoals men dat kan zien op de Wonderbare Medaille. Ze nam een ernstige houding aan en leek zichzelf te vernederen. Toen hief ze haar ogen op naar de Hemel en vouwde haar handen ter hoogte van haar borst, terwijl ze zei: "IK BEN DE ONBEVLEETE ONTVANGENIS." »

Onze-Lieve-Vrouw zei niet: « *Ik ben Onbevleete* », en evenmin: « *Ik ben zonder zonde ontvangen* », maar wel: « *Ik ben de Onbevleete Ontvangenis.* » Zij sprak niet over een kwaliteit of hoedanigheid van haar wezen, maar noemde haar Naam.

Enkele jaren later schreef Bernadette aan de Paus: « *Wat is de H. Maagd toch goed! Men zou zeggen dat zij de woorden van onze H. Vader is komen bevestigen.* »

broeder Bruno van Jezus

VATICANUM II : « DE MARIA SATIS ! »

Het Tweede Vaticaans Concilie nam het tegenovergestelde standpunt in : « DE MARIA SATIS », « Laten we stoppen met over Maria te spreken ! » Waarom ? Om de protestanten plezier te doen en de obsessie van de oecumene te kunnen bevredigen. Door zo te handelen maakten de concilievaarders zich schuldig aan de zonde tegen de H. Geest.

EN van de voorbereidende schema's die kardinaal Ottaviani ter voorbereiding van het Tweede Vaticaans Concilie had laten opstellen handelde over de Maagd Maria. De progressistische minderheid was er echter alles aan gelegen om aan Onze-Lieve-Vrouw zo weinig mogelijk aandacht te besteden, om de protestanten niet voor het hoofd te stoten... De hervormers waren zo bezeten van de oecumene dat zij ertoe bereid waren de Moeder Gods weg te moffelen. Daarom ijverden zij ervoor om aan de H. Maagd geen aparte tekst te wijden maar over haar te spreken in het achtste en laatste (!) hoofdstuk van *LUMEN GENTIUM*, de constitutie over de Kerk.

Uiteindelijk werd de zaak van onze hemelse Koningin aan een stemming onderworpen. Wat een vernedering... « Verschillende Vaders bleven besluiteloos, want het argument van een kaakslag voor de H. Maagd schrok hen af. Wie zou het halen ? De zogezegd eensgezinde vergadering bleek plotseling verdeeld in twee onverzoenlijke kampen. Als ze vrij zouden geweest zijn van elke dwang, dan zouden de concilievaarders zeker de vernedering van de Maagd Maria afgewezen hebben, maar het systeem was te machtig en dreef hen voort zonder dat ze het beseften. Er volgde een stemming, **en Maria kwam op de laatste plaats terecht op veertig stemmen na** (1114 tegen 1074) » (*HIJ IS VERREZEN !* nr. 34, juli-augustus 2008, p. 7).

Op die manier bracht het Concilie de Moeder Gods slechts *en passant* ter sprake, in het achtste hoofdstuk van *LUMEN GENTIUM*. Wat daar over haar gezegd wordt, heeft bovendien als enige bedoeling haar nog verder naar beneden te halen. Overdrijven we als we dit zeggen ? Zeker niet : het volstaat de tekst aandachtig en kritisch te lezen. Abbé de Nantes deed dit in 1996 toen hij, in de eenzaamheid van het klooster van Hauterive waarheen hij verbannen was, in zijn *AUTODAFÉ* één na één alle conciliaire akten als met een scalpel analyseerde. Wij geven hieronder de hoofdzaken uit de tekst van hoofdstuk 8 en het commentaar van abbé de Nantes.

Sprekend over de H. Maagd laat het Concilie « **de titels van voorspreekster, helpster, bijstand, middelaars** » nog wel toe, maar met terughoudendheid en niet zonder duidelijk te waarschuwen tegen misbruiken : « **Dit wordt echter zó verstaan dat daardoor aan de waardigheid en werkdadigheid van Christus, de enige Middelaar, niets wordt afgedaan, niets wordt toegevoegd** » (nr. 62). Abbé de Nantes : « Honderdvijftig jaar geleden begroette de bisschop van Grenoble de H. Maagd van La Salette nochtans al met de naam “tweede Middelaars van de vrijgekochte mensheid”. Onze-Lieve-Vrouw is “Middelaars van alle genaden” door een zuivere verordening van de Vader, gebaseerd op de overvloed aan verdiensten van Jezus, Zoon van God, Zoon van Maria – maar het Concilie weigert deze woorden uit te spreken » (*AUTODAFÉ*, p. 128).

« **De Kerk belijdt zonder aarzelen deze ondergeschikte** [sic] **taak van Maria** [“Maria”, zonder meer, zonder haar titels of haar kronen]. » Met andere woorden : Onze-Lieve-Vrouw moet haar plaats kennen ! « **Voortdurend ervaart de Kerk deze taak en zij drukt ze de gelovigen op het hart** », enzovoort. Abbé de Nantes : « De concilievaarders mogen zeggen wat ze willen, maar wie in zulke termen spreekt en zich uitgeeft voor de Kerk, toont tegenover de Allerheiligste Maagd Maria een volkomen gebrek aan tact, eerbied en liefde, dat in deze context ronduit schandig is » (*ibid.*, p. 129).

Achter de verguizing van Onze-Lieve-Vrouw blijkt enkele paragrafen verder iets anders schuil te gaan : « **De Kerk gaat op haar beurt** [sic] **bij haar streven naar de glorie van Christus steeds meer op haar verheven tooneel lijken, door voortdurend vooruit te gaan in geloof, hoop en liefde en in alles de wil van God te zoeken en op te volgen** » (nr. 65). Abbé de Nantes : « **Waarom die tegenwoordige tijd (“gaat”) ? Om profetisch te onderstrepen dat de Kerk vanaf nu, vanaf het Concilie, een schitterende toekomst tegemoet gaat ! Ieder zijn beurt : in de mate waarin de Kerk aan haar carrière begint, zit er voor “Maria” niets anders op dan te verdwijnen. De huidige Kerk kan de concurrentie van de H. Maagd niet meer verdragen...** » (*ibid.*).

Nr. 66 van de dogmatische constitutie begint met een prachtige lofzang op de Moeder Gods ; het is duidelijk dat hier een traditioneel auteur even de pen heeft mogen overnemen. Maar niet voor lang, zoals uit het vervolg blijkt : « **Deze eredienst is voorzeker van heel bijzondere aard ; toch verschilt hij wezenlijk van de eredienst van aanbidding** » enz. De conciliaire Kerk waakt en houdt de verering van Onze-Lieve-Vrouw « **binnen de perken van de gezonde en rechtgelovige leer** », rekening houdend met « **de omstandigheden van tijd en plaats** ». Abbé de Nantes : « Ik verkies onze eeuwen van echt geloof boven dit tijdperk van gesurveilleerde slavernij waarin men alles doet om toch maar niet te mishagen aan de Gereformeerden... En waarin men blij is wanneer een deel van hen zijn tevredenheid uitdrukt als wij onze “excessen” uit het verleden be-treuren en afzweren ! » (*ibid.*, p. 130).

Het betreutenswaardig resultaat van dit alles heeft niet lang op zich laten wachten : « De vroomheid van het volk wordt onderdrukt, de bedevaarten en de feesten van Onze-Lieve-Vrouw staan onder toezicht. Het Concilie durft geen woord zeggen over heel die geweldige stroming die, van La Salette tot Fatima, het zuiverste en het krachtigste in de Kerk vertegenwoordigt, voor de redding van de wereld. Zuiverder en krachtiger dan het Tweede Vaticaans Concilie, dat spreekt voor zich ! Sturende concurrentie dus » (*ibid.*).

Daarom « **spoort het heilig** [?] **Concilie de theologen en de verkondigers van het woord van God met nadruk aan om zowel elke valse overdrijving** [waarom niet !]

als elke overdreven enghartigheid [?] te vermijden. Met zorg moeten zij alles vermijden wat in woord of daad de gescheiden broeders [ah ! onze echte meesters !] of wie dan ook [nl. alle gewone gelovigen buiten de concilievaders die deze afschuwelijke tekst ondertekend hebben] in dwaling zou kunnen brengen omtrent de ware leer van de Kerk » (nr. 67).

« En het is nog niet gedaan, want het Concilie steekt het zwaard nog wat dieper in het Hart van de Moeder van Smarten, én in het hart van haar miljoenen vurige kinderen », vervolgt de theoloog van *De katholieke Contrareformatie in de twintigste eeuw* zijn commentaar : « **Laten de gelovigen verder indachtig zijn dat de ware vroomheid noch in een onvruchtbare [!] en voorbijgaande [!] gevoelsopwelling [arme katholieken !] bestaat, noch in enige ijdele lichtgelovigheid** [ja, doe maar, veeg de vloer maar aan met de brave en eenvoudige gelovigen]. **De echte vroomheid** [aldus deze Farizeeën] **komt voort uit het waarachtig geloof, dat ons tot de erkenning brengt van de waardigheid** [de waardigheid ! altijd hetzelfde *Leitmotiv...*] **van de moeder van God.** »

« Met zulke teksten heeft men de mariale vroomheid de doodsteek gegeven. Het Concilie mag er fier op zijn ! Het gewone volk moet vechten tegen zijn Wetgeleerden en Farizeeën om de toelating los te peuten op 15 augustus in onze kerken nog “O Maagd, zo rein, zo schoon” te mogen zingen, het lied dat de H. Bernadette tot tranen toe ontroerde... » (ibid., p. 130).

DE ZONDE TEGEN DE H. GEEST

Zo werd met Onze-Lieve-Vrouw gehandeld op het tijdstip dat haar triomf had moeten worden : de tekst van het Derde Geheim van Fatima moest « **ten laatste in 1960** » bekend gemaakt worden. Over dit jaartal heeft zuster Lucia nooit enige twijfel laten bestaan, en aan wie haar vroegen waarom het precies dan moest gebeuren antwoordde ze : « **Omdat de H. Maagd het zo wil.** »

Zopas verschenen : *VATICAN II, AUTODAFÉ* door abbé Georges de Nantes (in het Frans).

Uit de toelichting op de achterzijde van het boek :

« De etymologische betekenis van het Portugese woord “*auto da fé*” is “*daad van geloof*”. De term duidt op de ceremonie tijdens dewelke de ketters die door de Inquisitie tot de vuurdood veroordeeld waren aangespoord werden om een “akte van geloof” uit te spreken : zo konden ze hun ziel vrijkopen en het eeuwig heil verwerven. Het woord is in het gewone taalgebruik terechtgekomen om het vernietigen van slechte boeken door het vuur aan te duiden.

« De vraag is : wat moeten we in het vuur werpen ? De Akten van het Tweede Vaticaans Concilie ? Of de kritiek die abbé de Nantes er op geleverd heeft ? Het antwoord spreekt voor zich als men dit boek leest. Wat op het spel staat, is de redding van de zielen, de onvergankelijke heiligheid van de Kerk, maar ook de Waarheid van God en zelfs gewoon de eer en de geloofwaardigheid van de menselijke en christelijke intelligentie. »

Uitgave CRC, 710 pagina's.

Prijs : 20 euro (incl. portkosten). Te bestellen bij :
E. Govaerts, Postbus 14, B-2650 Edegem.
hij.is.verrezen@gmail.com

In een gesprek met pater Fuentes op 26 december 1957 zei zuster Lucia het volgende :

« Pater, de Allerheiligste Maagd is zeer ongelukkig, want niemand bekommert zich om haar boodschap. [...] Maar geloof mij, pater, God zal de wereld straffen en het zal op een verschrikkelijke manier zijn. De hemelse straf is nabij.

« Wanneer God de wereld wil straffen, put Hij eerst alle andere reddingsmiddelen uit. Nu Hij ziet dat de wereld voor al deze middelen onverschillig blijft, biedt Hij ons met een zekere angst (zoals wij het op onze onvolmaakte manier van spreken uitdrukken) het laatste reddingsmiddel aan : zijn Allerheiligste Moeder. Want ALS WIJ DIT ULTIEME MIDDEL MISPRIJZEN EN VERWERPEN, ZULLEN WIJ NIET MEER KUNNEN REKENEN OP DE VERGIFFENIS VAN DE HEMEL, omdat wij een zonde zullen begaan hebben die het Evangelie de **zonde tegen de H. Geest** noemt : de redding die ons aangeboden wordt openlijk, met volle kennis en uit vrije wil verwerpen. Wij moeten ons herinneren dat Jezus Christus een zeer goede Zoon is en dat Hij niet toelaat dat wij zijn Allerheiligste Moeder beledigen en misprijzen » (aangehaald in Frère Michel de la Sainte Trinité, *Toute la vérité sur Fatima*, deel 3, 1986, pp. 336-338).

Paus Joannes XXIII (1958-1963) las het Derde Geheim in de zomer van 1959. Hoewel de hele katholieke wereld bij het naderen van het jaar 1960 met grote spanning wachtte op de bekendmaking ervan, besloot de Plaatsvervanger van Christus de boodschap van de H. Maagd te verzwijgen : « *Dit heeft geen betrekking op de jaren van mijn pontificaat* » (o.c., p. 372).

Want de Paus had andere plannen : de bijeenroeping van een Concilie dat de katholieke godsdienst zou aanpassen aan de geest van de moderne wereld, in een sfeer van optimisme en afkeer van onheilsprofeten...

broeder Bruno van Jezus & redactie KCR

Frère Georges de Jésus

VATICAN II

AUTODAFÉ

Pamphlet

★ ★

*On se moque de nous,
on ne se moque pas de Dieu.*

POISON

CRC

DE RENAISSANCE : HEIDENS OF CHRISTELIJK ?

NA de verschrikkelijke jaren van pest, oorlogen en hongersnood ontloek in Italië rond het jaar 1400 – een eeuw vóór de rest van de christenheid – een soort van nieuwe lente van kunsten en beschaving die men later de mooie naam van *Renaissance* zou geven.

Vaak heeft men geschreven dat deze herontdekking van de Oudheid van heidense inspiratie was, en dat de kunstenaars bewust streefden naar een breuk met het christelijke verleden. Abbé de Nantes heeft dit altijd ontkend : « *De Renaissance was door en door christelijk in haar merkwaardigste vertegenwoordigers en in haar diepste oriëntaties. Zij neemt trouwens de fakkel over van een reeks andere “wedergeboorten”, zoals die van de twaalfde eeuw, die op dezelfde manier gekenmerkt werden door een terugkeer naar de Antieken en een opbloei van de literaire en artistieke cultuur – maar ook, en meer nog, door een algemeen verlangen naar een gelijktijdige vernieuwing van het denken, de devotie en de christelijke instellingen. De terugkeer naar de bronnen is niet alleen de herontdekking van de meesterwerken van de Grieks-Latijnse beschaving, maar evengoed die van de Schriften en van de werken van de Kerkvaders !* » (CRC nr. 94, juli 1975, p. 4).

DE BAKERMAT : FLORENTIË

De Florentijnse Republiek is bij de aanvang van de 15de eeuw door zijn handel en zijn banken de financiële hoofdstad van het Westen geworden. Maar de stad is nog altijd door en door christelijk. Het godsdienstig leven bloeit er, en de hoge wallen omgeven niet minder dan honderd kloosters en abdijen.

De drie Florentijnen die het pad naar de literaire renaissance van het *Quattrocento* geëffend hebben : Dante, Petrarca en Boccaccio, hadden weliswaar een gepassioneerde bewondering voor de antieke schrijvers, maar ze bleven christen in heel hun wezen (Boccaccio beschouwde zijn *Decamerone* op het einde van zijn leven als een “profaan” werk en wou het zelfs laten verbranden). Niettemin verscheen met hen een nieuwe klasse van mensen, onderscheiden van geestelijkheid en ridders, die evenzeer gedreven werd door het verlangen naar roem als door de zorg – in de middeleeuwen nagenoeg onbekend – om in zichzelf het persoonlijke en oorspronkelijke karakter te ontwikkelen dat maakt dat men vóór alles zichzelf is. Men noemt hen “mannen van de letteren”, of meer algemeen “mannen van de kunst”.

Het *Quattrocento* opent met de vergulde bronzen poort van de doopkapel van Sint-Jan de Doper in Florentië. **Ghiberti** deed er vijftientwintig jaar over om ze te vervaardigen ! Ze is met zoveel kunstzinnigheid en zin voor detail tot stand gebracht dat ze haar naam van “Paradijspoort” volstrekt verdient. Rond dezelfde tijd ontdekte **Brunelleschi** in Rome het geheim van de antieke architecten ; hij nam de exacte maten van de

Romeinse bouwwerken om de verhoudingen ervan wiskundig te bepalen. Terug in Florentië richtte hij de koepel van de kathedraal *Santa Maria del Fiore* op, de trots van de stad en het symbool zelf van de Italiaanse renaissance in zijn geheel, de eerste westerse koepel sinds het Pantheon. De bouwmeester was er zich van bewust dat hij een nieuwe kunstvorm schiep, gekenmerkt door evenwicht, harmonie en soberheid. Zijn vriend, de schilder **Masaccio**, voerde op geniale wijze het perspectief en het “clair-obscur” in zijn kunst in, alvorens op 28-jarige leeftijd te sterven ; generaties schilders zouden zijn fresco’s in de Brancaccikapel komen bewonderen en navolgen. En de beeldhouwer **Donatello** hakte uit zijn blokken marmer wezens van vlees en bloed, met zenuwen en spieren, en vervuld van een sterke uitdrukingskracht.

Al deze kunstenaars en hun leerlingen hadden samen deel aan het opwindend gevoelen dat zij, als eersten, de pracht van het heelal en de schoonheid van het menselijk lichaam naar waarde schatten, zoals zij tegelijk vol bewondering waren voor de menselijke intelligentie die in staat was om deze pracht en deze schoonheid in zoveel verschillende kunstvormen tot uitdrukking te brengen...

De familie van de Medici, mecenasen van vader op zoon, oefende een discrete maar feilloze controle uit op de ontwikkeling van de kunsten, net zoals zij dat deed op het bestuur van de Florentijnse Republiek.

Paus Eugenius IV was een persoonlijke vriend van Cosimo de’ Medici. Hij riep in Florentië in 1438 een concilie bijeen om tot een toenadering met de orthodoxe Kerk te komen. De schitterende bijeenkomst – de Byzantijnse keizer, de Paus en de patriarch van Constantinopel waren persoonlijk te gast – werd vereeuwigd in een fresco van Benozzo **Gozzoli**, *De optocht van de Drie Koningen*.

Na de val van Constantinopel in 1453 waren er veel persoonlijkheden uit het Griekse Oosten die zich de gastvrijheid van de Medici herinnerden en er een veilig onderdak vonden, waardoor de roem van Florentië als grote intellectuele hoofdstad nog toenam. De antieke handschriften stroomden toe. Cosimo stichtte een openbare bibliotheek en een Academie die zijn geestdrift voor de leer van Plato in heel Europa verspreidde. Op het einde van zijn leven liet Cosimo op zijn eigen kosten het dominicanenklooster van San Marco oprichten, waar **Fra Angelico** zijn mooiste fresco’s schilderde ; ze zijn doordrongen van een evangelische en mystieke inspiratie en stralen een bovenaardse zachtheid en een paradijselijk licht uit.

ROME EN DE PAUSEN

Op het concilie van Florentië had een kardinaal zich doen opmerken door zijn kennis van het klassieke Grieks : Tomaso Parentucelli, die in 1447 paus werd

onder de naam Nicolaas V. Deze kartuizer, die erg onderlegd was in de humanistische wetenschappen, verlangde er sterk naar om het prestige van het pausdom te herstellen. Hij opende de poorten van Rome wagenwijd voor de Florentijnse Renaissance, « opdat het prachtige uitzicht van de Stad het geloof van de nederigen zou versterken ». Nicolaas V liet veel Griekse werken in het Latijn vertalen en was de grondlegger van de Vaticaanse bibliotheek.

Zijn opvolgers zetten deze politiek verder, en lieten geleerden en kunstenaars naar de Eeuwige Stad komen. Pius II (1458-1464), de befaamde humanist Aeneas Sylvius Piccolomini die heel Europa doorkruist had, verwaarloosde zijn plicht als Opperherder van de chris-

tenheid niet : in 1459 besloot hij tot een kruistocht tegen de Ottomaanse Turken, die jammer genoeg niet doorging ten gevolge van onenigheid onder de vorsten. Sixtus IV (1471-1484), voormalig algemeen overste van de franciscanen, bracht de studie van de theologie van zijn ordegenoot Joannes Duns Scotus (1266-1308) – de vurige pleitbezorger van de leer van de Onbevleete Ontvangenis – terug onder de aandacht ; tegelijkertijd was hij een bekwaam tijdelijk heerser... en een toegewijd beschermer van de kunsten.

Zijn twee opvolgers hielden helaas niet hetzelfde hoge niveau aan : het onbetamelijk gedrag van Innocentius VIII en vooral Alexander VI Borgia is legendarisch gebleven en heeft een donkere schaduw geworpen

In 1294 reconstrueerde men in Loreto, bij de Adriatische kust, het authentieke Huis van Maria dat de kruisvaarders kort tevoren in Nazareth steen na steen hadden afgebroken en in veiligheid gebracht voor de oprukkende ongelovigen. In het begin van de zestiende eeuw gaf Paus Julius II de opdracht om de Santa Casa te omgeven met een marmeren schrijn ; het resultaat was een meesterwerk van het Cinquecento. De bas-reliëfs op de hier afgebeelde westzijde tonen de Boodschap, de Visitatie en de Volkstelling. In de nissen zien we de beelden van sibyllen en profeten uit het Oude Testament. De rechthoekige opening in het midden stemt overeen met het zgn. “venster van de Engel” aan de binnenkant van het Huis.

op de hele periode van de renaissancepauzen. Was de Kerk bezweken voor de heidense verleiding? Neen, zegt abbé de Nantes: « *Hoewel de historici over het algemeen een ontmoedigend beeld schetsen van het pausdom in de vijftiende eeuw, ging de Kerk ook toen door met haar grote werk van heiliging van de maatschappij en redding van de zielen. In veel van haar leden was zij allicht zondig, maar ze bleef zuiver en heilig in haar geloof, in haar wet en in haar cultus. Zij leed erg door toedoen van zoveel onzuiverheden en kwalen, maar zij vocht met heel haar hart* » (CRC nr. 4, p. 5).

Het is bijgevolg onrechtvaardig om een heel tijdperk en een hele reeks pauzen in een ongunstig daglicht te stellen omwille van de figuur van Alexander VI. Ook deze Spaanse paus wist trouwens waar zijn plicht lag. Toen de hertog van Gandia, één van zijn natuurlijke kinderen – die allemaal geboren werden in de tijd vóór de verheffing van kardinaal Borgia tot het ambt van Opperherder – in 1497 vermoord werd, zag de volkomen ontredderde paus dit als een niet mis te begrijpen waarschuwing van de Hemel. Hij begon onmiddellijk aan een grootscheeps hervormingsproject, waarvoor hij een commissie van de bekwaamste kardinalen samenstelde. De aanhef van de bul die deze hervorming in de praktijk moest brengen luidde als volgt:

« *Door de wil van God zijn Wij op de apostolische Stoel geplaatst om het kwaad uit te roeien en het goede aan te moedigen, in uitvoering van onze herderlijke plicht. Daarom willen Wij met al onze kracht werken aan de hervorming van de zeden, waarvan wij het voortschrijdend verval vastgesteld hebben. De heilzame regels die vroeger door de concilies en de Pausen afgekondigd werden, vormden een dijk tegen de wassende stroom van de genotzucht en de hebzucht. Deze dijk is stukgebroken; door de bres heeft zich een ontoelaatbare losbandigheid een weg gebaand. Want de menselijke natuur is geneigd tot het kwade, en de lage drift gehoorzaamt niet altijd aan de rede...* »

De zo broodnodige hervorming “in hoofd en ledematen” is er pas later gekomen, dankzij het Concilie van Trente, maar de aangehaalde tekst toont aan dat de Borgia-paus alvast de juiste intenties had. En dat hij op een kritiek moment niet aan zijn plicht verzaakte bewijst zijn veroordeling van de monnik Savonarola.

Het was inderdaad onder het pontificaat van Alexander VI dat in Florentië een hervormer met de allure van een profeet opstond, een man die niet het geduld van de heiligen had...

SAVONAROLA, DE VALSE HERVORMER

« In het *Quattrocento* dat het leven zag als een prachtige tuin, een heerlijke wijn, een mooi jong meisje, weerklonk plots een stem waarin als verre donderslagen de echo's van Ezechiël, Jeremias en de Apocalyps roffelden » (Marcel Brun).

Fra Girolamo Savonarola, geboren in Florentië in 1452 en ingetreden in het klooster van de dominicanen in Bologna in 1475, had besloten om de schuldige « ketterij van het intellect » en de « verdwazing van de

zinnen en van het gevoel » die men Renaissance noemde te vernietigen – eerst in zichzelf, daarna in de anderen. Hij is een man van het verleden, van een volkomen middeleeuwse inspiratie, die zichzelf ervan overtuigd heeft dat hij een goddelijke zending volbrengt: de verkondiging van het zuivere Evangelie, zonder enige wereldse of heidense toevoeging. Maar zijn rauwe stem, zijn lelijk gezicht en zijn onhandige gebaren worden bepaald niet gewaardeerd door een maatschappij die gewend is geraakt aan het gracieus gepolijste woord; zijn eerste prediking loopt dan ook uit op een complete mislukking.

De kans van zijn leven is echter de ontmoeting met de jonge en invloedrijke humanist Pico della Mirandola, ereburger van Florentië, die droomt van een universele wedergeboorte door een terugkeer naar de evangelische bronnen van de godsdienst en de heidense bronnen van de cultuur. Tussen de “charmante Prins van de Renaissance” en de onstuimige dominicaan komt een paradoxale vriendschap tot stand.

In 1489 keert Savonarola naar zijn vaderstad terug, een stad die op enkele decennia tijd erg veranderd is: Lorenzo *il Magnifico*, kleinzoon van Cosimo de' Medici, geeft Florentië over aan een intens artistiek leven maar ook aan lichtzinnig gefeest. Zijn hofschilder, Sandro **Botticelli**, vertegenwoordigt perfect de samenleving van zijn tijd: geraffineerd en sensueel, en breekbaar als een lentedroom. Botticelli's beroemde *Primavera* stelt onder allegorische vormen de Florentijnse vernieuwing van de kunsten voor. Bijzonder intrigerend in *De geboorte van Venus* is de dromerige blik van de godin van de liefde: « *Het is de blik van Eva op het moment zelf van de zondeval, wanneer de onschuld van het Paradijs voorgoed voorbij is* » (abbé de Nantes).

Savonarola neemt geen blad voor de mond en raakt in zijn sermoenen hete hangijzers aan: de hervorming van de Kerk, de omvorming van de staatsinstellingen – te beginnen met de Republiek Florentië. « Jullie hebben de oude vrijheden verkwanseld voor de spektakels die een tiran jullie serveert! », dondert de monnik vanaf de preekstoel in de kathedraal. Bij het vernemen van die woorden fronsen Lorenzo de' Medici de wenkbrauwen: de politiek is zijn domein! Lange tijd wacht hij geduldig af, omdat zijn vriend Pico della Mirandola hem verzekert dat de monnik een groot en godvruchtig man is. Maar tenslotte breekt een bittere strijd los tussen Lorenzo en Savonarola, die ondertussen prior van San Marco geworden is en die een integrale “evangelische” revolutie predikt waarin geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen godsdienst, moraal en politiek.

GENÈVE IN TOSCANE

De dood van Lorenzo in 1492 en de komst van de Fransen op het Italiaanse schakbord twee jaar later laten Savonarola toe in Florentië een regime van “vrijheid” te installeren: de stad wordt nu rechtstreeks bestuurd door Christus die zijn orakels verkondigt door de mond van zijn profeet. « Doe boete, Florentië, zolang er nog tijd is! », klinkt het onheilspellend.

De bange burgers bekeren zich en verbranden hun “ijdelheden” op reusachtige brandstapels die aangestoken worden op de *Piazza della Signoria*. Een totalitaire censuur wordt ingesteld, vergelijkbaar met die welke Calvijn later in Genève zal opleggen.

Dan keert de profeet zich tegen de Paus, Alexander VI Borgia, zoals Elias zich tegen koning Achab keerde. De Paus roept hem echter tot de orde, verbiedt hem nog te preken, veroordeelt hem uiteindelijk in 1497. Savonarola legt de veroordeling hooghartig naast zich neer en antwoordt dat God hem heeft opgedragen de Paus te trotseren ! De geëxcommuniceerde hervormer doet een beroep op een algemeen concilie tégen de Opperherder – net zoals Luther later zal doen – terwijl in de stad de afkeer voor zijn bewind hand over hand toeneemt.

Men besluit tenslotte om een godsoordeel door het vuur te organiseren, waarin God zelf zijn kampioen zal aanduiden. Alles wordt in gereedheid gebracht voor Palmzondag 1498, maar een zware onweersbui maakt aan het opzet een einde. De ontgoochelde menigte keert zich nu als één man tegen Savonarola, die wordt gevangen genomen en kort daarop opgehangen en verbrand.

De Kerk heeft Savonarola veroordeeld en uitgeleverd aan de wereldlijke arm « *omdat hij dat ongezonde hervormingsgezinde messianisme vertegenwoordigde waarvoor zij altijd al op haar hoede was* » (CRC nr. 83, p. 5). Soort zoekt soort : Luther nam Savonarola op in de rangen van de “martelaren van de Hervorming”, en op het *Lutherdenkmal* in Worms prijkt hij daarom naast John Wycliff, Jan Hus en Petrus Waldus...

HET CINQUECENTO

Het genie van de beeldhouwers, schilders, dichters en geleerden van de Renaissance werd op mysterieuze wijze ondersteund, gedreven en verlicht door het christelijk geloof. Wanneer het toch gebeurde dat zij zich daarvan afkeerden en bezweken voor de roes van het heidendom, dan wist de vertrouwvolle Kerk dat zij snel op hun stappen zouden terugkeren naar het vaderhuis, zoals de verloren zoon. De Kerk heeft daarom de heilige ingeving gehad ***om de Renaissance nooit te veroordelen maar integendeel volledig te aanvaarden en er zich verantwoordelijk voor te voelen.***

Julius II (1503-1511) gaf aan het pausdom een prestige dat het nog nooit gekend had. Men stelt hem nogal gemakkelijk voor als een gehelmde paus in een fonkelend harnas, aan het hoofd van zijn troepen die hij met een donderende stem commandeert ; men vergeet echter zijn vurigste devoties te vermelden : de H. Lijkwade, ter ere waarvan hij de universele Kerk verrijkte met een eigen mis en officie, en de Onbevleete Ontvangenis, één van de grote gedachten van zijn pontificaat (hij gaf ondermeer de opdracht om deze leer uit te beelden in het marmeren schrijn rond de *Santa Casa* van Loreto ; zie foto p. 7). Als humanistisch paus slaagde hij er bovendien in om het hart van de Renaissance te verplaatsen van Florentië naar Rome, door de grootste kunstenaars van zijn tijd naar de Eeuwige Stad te halen.

Drie namen schitteren in een onsterfelijke glans :

Een geïdealiseerde Savonarola (hij was in werkelijkheid aartslelijk) prijkt op het gedenkteken voor Luther in de Duitse stad Worms. Hij zit er in het gezelschap van andere voorlopers van de “Hervorming” : Jan Hus, John Wycliff en Petrus Waldus.

Bramante, die van Julius II de opdracht kreeg om een nieuwe en gigantische basiliek gewijd aan de H. Petrus op te richten... **Michelangelo**, die al roem had vergaard met zijn *Pietà* en zijn machtige *David* en die op vraag van de Paus het gewelf van de Sixtijnse kapel schilderde, een titanenarbeid die hij helemaal alleen op vier jaar tijd volbracht... En tenslotte de jonge en verleidelijke **Rafaël**, die in tegenstelling tot Michelangelo uit zijn schilderijen alle pijn van het scheppingswerk wilde weglaten en die op serene wijze streefde naar de verzoening tussen de heidense en de christelijke geest : het ideaal zelf van de Renaissance !

Het pontificaat van Leo X (1513-1521), de zoon van Lorenzo de’ Medici, geldt als het hoogtepunt van het Romeinse *Rinascimento*, waarbij de roem van de mens de roem van God volledig leek te overschaduwen. Maar deze Paus was ook de zielenherder die de ketterse stellingen van Luther krachtig veroordeelde (bul *Exsurge Domine*, 1519) en hem om zijn halsstarrigheid excommuniceerde.

Na het te korte pontificaat van de engelachtige Adrianus VI (1522-1523) was het opnieuw een Medici, Clemens VII, die de tiara ontving. In 1527 moest hij machteloos toezien hoe de lutheraanse landsknechten van keizer Karel V Rome plunderden – het terechte loon voor zijn cultus van de mens, maar ook het begin van zijn bekering...

broeder Thomas van O.L.V. van Altijddurende Bijstand

DE REUS VAN BENGALEN

CONSTANT LIEVENS, EEN GROOT VLAAMS MISSIONARIS

In dit derde en laatste artikel over het leven en het werk van pater Lievens lezen we hoe zijn succesvolle missiearbeid ook een keerzijde had : onverschilligheid, onbegrip, tegenkanting en zelfs haat waren zijn deel, zoals ze het deel zijn van iedereen die zijn christelijk geloof ernstig neemt. Maar hij aanvaardde alle kruisen en zette door tot aan zijn vroegtijdige dood op 37-jarige leeftijd. Wordt hij nog dit jaar zalig verklaard ? Die kans bestaat, en we hopen en bidden dat hij ooit, wanneer de Kerk glorierijk verrijst, wordt uitgeroepen tot patroon van de toekomstige Vlaamse missionarissen !

III. VERTEERD DOOR HET VUUR

IN het jaar 1888, het vierde van zijn missiearbeid in West-Bengalen, had pater Lievens zijn vooropgestelde doel grotendeels bereikt : « *Heel Chota-Nagpur moet katholiek worden* », had hij gezegd, en zo was ook gebeurd. Zijn laaiende geestdrift had hem voortgejaagd over de wegen, bekerend, dopend, onderrichtend. Hele dorpen tegelijk waren tot het christendom overgegaan, tot uiteindelijk de Moenda's, de Kharria's en de Oraons van Chota-Nagpur in grote meerderheid katholiek waren geworden.

Het was dan ook niet verwonderlijk dat Constant door zijn oversten naar Ranchi, de hoofdstad van Chota-Nagpur, werd geroepen en er werd aangesteld tot districtsbestuurder om leiding te geven aan het hele missiebedrijf.

Het duurde niet lang of er kwam een stroom van inlanders naar Ranchi op gang om aan *Libin Sahib* raad en hulp te vragen in gerechtszaken. Vol bewondering en hoop keken zij dan op naar de missionaris in zijn witte toog en met zijn tropenhelm, die aandachtig alle stukken bestudeerde en voor alles een oplossing scheen te weten. « Ze bewonderden de knapheid van zijn geest die altijd raad wist in netelige zaken, en de goedheid van zijn hart vol medelijden en geduld. Ze bewonderden zijn woord, zo gemoedelijk met hen, kleine mensen, en zo stout tegenover de geduchte *thikedars*. Ze bewonderden zijn gulheid voor de anderen, en de onthechting in zijn eigen leven ; zijn rusteloze arbeid, en de kloekheid die hem nooit begaf... Voor hen was pater Lievens de grote mensenvriend en de grote Godsgezant » (A. Marlier, S. J., *Een jezuïet-missionaris. Pater Constant Lievens*, Leuven 1929, pp. 293-294).

Terwijl hij in Ranchi werkte, richtte Lievens zijn blik naar Centraal-Indië, waar miljoenen Oraons woonden, stambroeders van hen die hij bekeerd had. « Zouden de bekeerde Oraons van Chota-Nagpur de beweging niet voortzetten bij hun stambroeders daarbuiten, en het katholiek geloof overbrengen tot in het hart van het reusachtige Indische rijk ? Daarom zo gauw mogelijk Chota-Nagpur gans in beslag genomen, doch niet meer als einddoel maar als middel tot verovering van verde-

re gewesten » (*ibid.*, p. 296).

In Ranchi werd alles in gereedheid gebracht voor de nieuwe campagne. De onmiddellijke overste van Constant, pater Motet, stuurde een omzendbrief naar alle jezuïetenkloosters in België om een gebedenkruistocht op gang te brengen en « door de voorspraak van de Onbevleete Ontvangenis en van het Heilig Hart vijftigduizend nieuwe christenen te bekomen voor de jonge

kerk van Chota-Nagpur tijdens het nieuwe jaar 1889. »

DE WANHOPIGE ROEP OM ARBEIDERS

Het grote drama van pater Lievens tijdens zijn leven als missionaris was het voortdurend tekort aan strijdgenoten om de evangelisatie tot stand te brengen. Duizenden en duizenden heidenen waren bereid om het christelijk geloof aan te nemen, maar Constant kreeg geen medewerkers bijeen. Zijn brieven zijn smeekbeden om hulp, dringende hulp om te vermijden dat de reeds verrichte arbeid zonder duurzaam gevolg blijft. Zo schreef hij in december 1888 aan zijn provinciaal in België :

« ... Minstens de helft van onze christenen of doopleerlingen hebben nooit een missionaris gezien,

De door de jezuïeten gestichte inlandse school van Ranchi. De foto werd genomen op 24 november 1888. Bovenaan tussen de leerlingen pater Lievens, enkele maanden tevoren benoemd tot districtsbestuurder van Chota-Nagpur. Boven hem links pater Motet, de districtsoverste.

en ze zullen er nooit een zien, omdat wij ze niet kunnen bezoeken. We zijn niet talrijk genoeg voor zoveel volk ; we kunnen ze zelfs geen kapel geven noch een verblijvende catechist. We zijn te arm. Onnodig de verlaten dorpen te noemen die weer heidens worden, die reeds zijn afgefallen of onvermijdelijk zullen afvallen. Niemand van ons nochtans kan meer werken dan hij doet : we overwerken ons en we zijn dag en nacht bezig... Het is dus nodig onze krachten samen te brengen en **aan Chota-Nagpur meer volk te geven, veel volk, zoveel volk als maar mogelijk is**, teneinde hier een college te stichten voor inboorlingen en om het aantal van onze missieposten te vermenigvuldigen.»

Twijfelde Lievens, door ontgoochelende ervaring geleerd, of hij van zijn orde in België ooit voldoende hulp kon verwachten? Feit is dat hij, zonder het antwoord van zijn provinciaal af te wachten, bijna op hetzelfde ogenblik een andere brief verzond, die deze keer rechtstreeks aan de generaal van de jezuïeten gericht was :

«... Wij zijn slechts zes priesters-missionarissen, verdeeld over een gebied honderden mijlen lang en breed, met minstens 50.000 zielen in ongeveer duizend dorpen. De helft van ons volk heeft nooit een priester gezien, is niet gedoopt, heeft nauwelijks een beetje onderricht genoten, blijft zonder catechist en zonder kapel ; en zal onvermijdelijk weer heidens worden als wij niet voor hen zorgen.

« **Wij zijn met te weinig priesters**, en we beschikken over te weinig geldelijke middelen om catechisten aan te stellen en om kapellen op te richten. We zouden een hele lijst namen kunnen opgeven van plaatsen die terugkeren tot het heidendom of overlopen naar het protestantisme, omdat ze zien dat we geen zorg voor hen kunnen dragen.

« Het is nu een zeer gunstige gelegenheid om een heel rijk voor Jezus Christus te bekeren, en deze zal waarschijnlijk van korte duur zijn ; moest de gelegenheid ongebruikt voorbijgaan, het zou ons eeuwig spijten. [...] **We behoeven een twintigtal missionarissen meer, en we hebben ze dringend nodig.**

« Moge Uw Eerwaarde ons dierbaar en vruchtbaar missieveld gedenken, en medearbeiders bezorgen voor de oogst. Tijd is veel waard, en de dauw van Gods genaden over ons zou spoedig kunnen ophouden ; in dit geval zouden we onszelf moeten verwijten niet alles te hebben gedaan wat we konden in Gods wijngaard. »

Het bijna gelijktijdig verzenden van deze twee brieven toont duidelijk aan hoezeer de kwestie van de medearbeiders Constant ter harte ging. Het ijzer was heet, het moest zo vlug mogelijk gesmeed worden. Wachten betekende onvermijdelijk geloofsafval.

Constant Lievens (x) vóór de dera (herberg) te Ranchi, waar hij dagelijks een eindeloze stroom mensen ontving die aan *Libin Sahib* rechtsbijstand kwamen vragen.

De hulpkreet viel gelukkig niet in dovemansoren bij de toenmalige generaal van de jezuïeten, de Zwitser P. Anton Anderledy. Deze gaf de provinciaal in België de opdracht « *desnoods de geestelijke werken van de Belgische Provincie in te krimpen teneinde meer arbeiders vrij te maken voor India* » (brief uit Fiesole, 1 februari 1889).

EEN NIEUWE SINT-FRANCISCUS XAVERIUS

Zonder op de beloofde helpers te wachten ondernam Constant in de loop van 1889 verschillende grote missiereizen in de gebieden ten westen van zijn district. Met pater Haghenbeek trok hij naar de gouwen Panari en Noagarh, met pater Dehon naar Biru. Helemaal alleen tenslotte begaf hij zich naar Barway, een gewest dat dertig uur van Ranchi vandaan lag.

In die streek woonden enkele honderden gedoopte Oraons, maar een missionaris was er nog nooit doorgedrongen. Pater Lievens werd er als een bevrijder onthaald, en van alle kanten liep het volk “de pater met de lange rok” tegemoet. « *Wat verlangen jullie ?* », vroeg de missionaris. « *Het doopsel* », antwoordden ze. « *Wij willen Gods kinderen worden ; de duivel vermag niets meer op Gods kinderen.* »

Hier zoals kort tevoren in Panari en Noagarh doopte de pater gewillig de kinderen onder de tien jaar. Maar hij was niet gekomen om volwassenen te dopen. Zij drongen echter fel aan, zo fel dat Constant uiteindelijk moest zwichten. Ze bleken trouwens de hoofdwaarheden van het geloof te kennen.

Al dopende trok Constant Lievens door het land, als een nieuwe Sint-Franciscus Xaverius. « De catechisten verdeelden de mensen in groepjes van veertig of vijftig, de vrouwen hier met de kinderen, de mannen daar. De missionaris ondervroeg en gaf een laatste onderrichting, het volk verzaakte aan de duivel, verwekte een akte van berouw en kreeg toen het heilig doopsel. Helpers schreven de namen op. Zo ging het telkens opnieuw, vijftien- en twintigmaal in één dag » (Marlier, *op. cit.*, p. 335).

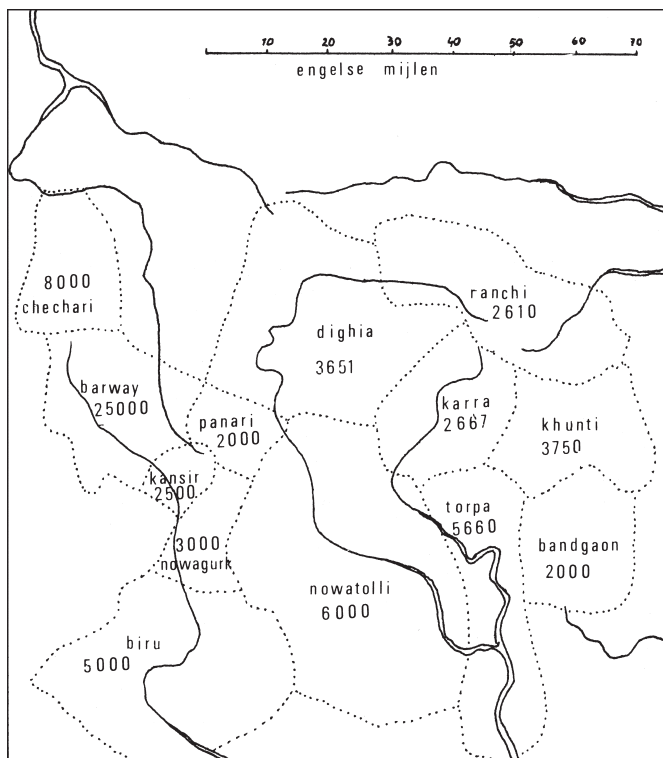
« Vandaag doopte ik op één dag 1557 mannen, vrouwen en kinderen », schreef hij op 30 oktober 1889 opgetogen aan pater Motet. « Ze kwamen toegelopen gelijk bij ons naar de hoogmis... Bijna iedereen kent de hoofdwaarheden van de godsdienst, en ze tonen een ijver voor het doopsel die men moeilijk kan geloven. »

Half november was het aantal gedoopten in Barway gestegen tot 13.000, en er bleven nog 10.000 mensen over die vroegen om het H. Doopsel te ontvangen. Maar toen werd onze missionaris plots teruggedroepen naar Ranchi. Wat was er aan de hand ?

DE SAMENZWERING

De landheren en *zemindars* hadden al te lang machteloos moeten toezien hoe de christen geworden inlanders aan hun greep ontsnapten. Pater Lievens had hen geleerd onwettige herendiensten en overdreven landrente te weigeren. De langdurige afwezigheid van de Vlaamse missionaris in 1889 bood zijn vijanden de gelegenheid om hun krachten te bundelen: ze stuurden een gezamenlijk schrijven naar het Engels koloniaal bestuur in Ranchi waarin ze kloegen dat “de Roomse Padri Sahibs” de landlieden tegen hen opzetten en dat er als gevolg daarvan een opstand dreigde... De hoofdbestuurder, een zekere Grimley, die als zoon van een anglicaans predikant erg negatief stond tegenover de Rooms-katholieke missionarissen, nam de aanklachten voor waar aan zonder enig onderzoek te verrichten; hij ontbood pater Lievens en zijn confraters om zich te komen verantwoorden.

Schets van de missie van Chota-Nagpur, gemaakt door missie-overste pater Grosjean in een brief van 18 november 1891. De cijfers geven het aantal katholieke bekeerlingen per gewest aan. Barway springt ertussen uit met 25.000 gekerstende inlanders: een onvoorstelbaar resultaat dat bijna volledig aan pater Lievens moet toegeschreven worden.

Op de dag zelf van zijn terugkeer uit Barway begaven pater Lievens en pater Motet zich naar Mr. Grimley. Het onderhoud verliep hoffelijk, maar niettemin zond de hoofdbestuurder een politiemacht naar het gebied om het zogezegde oproer van de christenen de kop in te drukken !

Zijn adjunct, Mr. Renny, moet zich wel wat belachelijk gevoeld hebben toen hij, vergezeld door een sterke afdeling gewapende mannen en een twaalftal olifanten, door een land trok waarvan de bevolking vreedzaam de oogst aan het binnenhalen was. Van een opstand was er geen spoor. Niettemin begon de adjunct ter plekke uitspraak te doen in de vele processen die de landheren tegen de christenen hadden ingespannen. Alle aantijgingen, hoe overdreven of vals ook, werden als bewezen beschouwd en bestraft met stokslagen en gevangenisstraf.

In zijn officieel verslag na zijn terugkeer noemde Renny de toestand wel bevredigend, maar hij gaf aan dat dit het gevolg was van zijn krachtadig optreden ! Hij stelde de “Rooms-katholieke partij” (sic) aansprakelijk voor de zogezegde onlusten, en eindigde met een afkeurend oordeel over de missiemethode van de jezuïeten in het algemeen en pater Lievens in het bijzonder.

« Na de doortocht van de strafexpeditie haastten zich de landheren alom hun onbeperkte macht te hervatten. Indien zij erin slaagden als voorheen ongestraft het volk te verdrukken, dan ging het vertrouwen in de beschermende macht van de paters verloren, dan zouden de inboorlingen in hun aloude onverschilligheid omtrent godsdienstsaken hervallen. Een echte ramp voor de missie ! » (A. Marlier, *Pater Lievens. Geïllustreerde levensschets*, Leuven 1931, p. 94).

De vijand triomfeerde, maar niet voor lang. Pater Lievens ging in het verweer tegen de door Renny uitgesproken vonnissen bij de hogere rechtbank in Calcutta. Mgr. Goethals, de aartsbisschop, bracht de zaak voor het hoogste gezag in het land en bekloeg zich bij de onderkoning in persoon over de onwaardige behandeling van zijn christenen in Chota-Nagpur. Grimley werd op het matje geroepen en de veroordelingen wegens opstand werden in hoger beroep ongedaan gemaakt. De handelwijze van Renny, die « zonder grond onwelwillende beoordelingen aangaande de katholieke missionarissen in zijn vonnissen had ingeschoven », werd streng afgekeurd.

NOG MEER BEPROEVINGEN

Begin 1890 « geleek de missie van Chota-Nagpur een korenveld waarvan de halmen door een ongenadige bui neergeslagen lagen » (Marlier, *Een jezuïet-missionaris*, p. 361). Alle aandacht ging nu naar herstel en geestelijke wederopbouw.

Voor pater Lievens, ongetemd, was dit herstel van wat hij al bereikt had natuurlijk niet voldoende. Hij wilde verder, steeds verder naar het westen en het hart van het Indische rijk. Maar daartoe waren mede-

missionarissen nodig. De Belgische provincie, aangepord door generaal Anderledy, zond dat jaar weliswaar meer manschappen dan ooit tevoren: achttien man ineens werd aan de Bengaalse missie afgestaan. Maar van die achttien waren er slechts zeven voor Chota-Nagpur bestemd, en van die zeven konden er maar vijf in de praktijk worden ingezet; de twee anderen moesten eerst in Ranchi hun derde proefjaar doorlopen en Engels studeren.

«Een twintigtal missionarissen» had Constant in zijn brief aan de generaal gevraagd... Hij was ontgoocheld, maar probeerde er toch het beste van te maken. De nieuwelingen werden aangesteld tot medewerkers van de paters die er al langer waren en zodanig over het district verdeeld dat elke post nu twee missionarissen telde, en de hoofdpastor in Ranchi vier.

Kort daarop werd Constant geconfronteerd met een beslissing die verstrekkende gevolgen kon hebben: pater Motet werd als districtsoverste vervangen door pater Louis Haghenbeek. De nieuwe overste was geen voorstander van de missioneringsmethode van Constant Lievens: **hij was niet gewonnen voor de hulp in gerechtszaken en de daaruit volgende massabekeringen.** Pater Lievens werd die remmende invloed al snel gewaar. Een bejaard missionaris, pater Sapart, schreef daarover later aan zijn provinciaal (7 januari 1893): «De aanstelling van pater Haghenbeek als opvolger van pater Motet heeft een grote verandering teweeggebracht. Men heeft de mensen de toegang tot het huis en de tuin van de missie ontnomen, men heeft ieder die daar bij vergissing terechtkwam ruw behandeld...» De opdracht die hij gekregen had om de kloostertucht aan te scherpen werd voor de nieuwe overste een soort van voorwendsel om het de christenen die door de massabekeringen van heel ver naar Ranchi gekomen waren lastig te maken en de toestroom in te dijen.

Moeten we iets zoeken achter de benoeming tot overste van een uitgesproken tegenstander van Constants aanpak? Misschien wel. De toenmalige paus, Leo XIII, was niet alleen een liberaal maar ook een anglofiel. De Opperherder die de Franse katholieken verplichtte de Republiek te accepteren pleitte in het algemeen voor een *Realpolitik* van begrip en verstandhouding. Omdat hij vaststelde dat de Angelsaksische landen de wind in de zeilen hadden, meende hij dat de Kerk haar zending in de wereld alleen maar behoorlijk kon volbrengen als zij een goede relatie met Engeland en de Verenigde Staten had. De Vaticaanse diplomatie legde zich onder zijn pontificaat dan ook toe op een anglofiel politiek. Het is zeer wel mogelijk dat de incidenten tussen de Bengaalse missie en het Engels bestuur in het jaar 1889 de H. Stoel gealarmeerd hebben en dat er, om wrijving met de Engelsen te vermijden, druk is uitgeoefend om de overrijverige Belgische jezuïeten te kortwieken.

Tussen al zijn werk door vond Constant ondertussen nog de tijd om literaire arbeid te verrichten. Hij schreef een *Geschiedenis van het Oude Testament* en een *Geschiedenis van het Nieuwe Testament* in het Oraons, een *Dooptboek*

Constant Lievens op zijn doodsbod. Hij was amper 37 jaar oud.
(foto Van Tricht)

Een doodzieke pater Lievens op het buitengoed van de jezuïeten in Egenhoven bij Leuven. De foto werd genomen in juli 1893 door pater Van Tricht, zijn eerste biograaf.

en een *Communieboek* in vier talen (Hindi, Oraons, Moendari en Kharria), een woordenboek van het Moendari, een *Uraon Grammar* en een *Geschiedenis van Maarten Luther* (tegen de protestanten) in het Hindi. «Ook de liederen die hij in het Hindi opstelde waren een goed pedagogisch middel om bepaalde leerstof te laten memoriseren en ook om al zingend de saamenhorigheid te bevestigen. Hij aarzelde niet om Hinditeksten te dichten op bestaande Vlaamse wijsjes zodanig dat bezoekers uit Vlaanderen verwelkomd werden op Vlaamse melodieën» (L. Monbaliu, *Constant Lievens, de ridder van Chota-Nagpur*, Roeselare 1983, p. 253).

ZIEK

Toen pater Lievens op 6 januari 1891 terug aankwam in Ranchi na alweer een uitputtende missiereis kreeg hij last van een ernstige keelontsteking ; hij hoestte onophoudelijk. Hij had te veel tot het volk van Barway moeten spreken, zo dacht hij, de kwaal zou wel snel overgaan. Maar hij vergiste zich : de vermoeienissen en ontberingen van zes zware jaren apostolaat eisten hun tol, en de ziekte zou van kwaadaardige aard blijken te zijn.

Slechts half hersteld begaf de missionaris zich een maand later opnieuw te paard naar zijn verre christenen in het westen. Op vijf weken tijd telde hij 218 christelijke huwelijken en 1677 doopsels. Tussendoor gaf hij leiding in gerechtszaken, schreef brieven, onderrichtte, inspecteerde, bemoedigde... Moest hij zichzelf niet wat meer sparen ? Onmogelijk : **de protestantse zendelingen lagen op de loer.** « Een mogelijke afval van de Barway-christenen was geen denkbeeldig gevaar. De lutheranen hadden hun volk gedeeltelijk teruggetrokken uit oudere posten, welke door de katholieke actie bijna teniet waren gegaan, en ze loerden nu op nieuwe buit. Ze waren weer goed bij kas, en ze vertoonden zich niet met lege handen bij de gretige inboorlingen. [...] Te Dungri, in de streek van Mandar, hadden ze de mensen wijsgemaakt dat pater Lievens niets meer vermocht voor hun gerechtszaken, en dat de regering hem te Ranchi opgesloten hield » (Marlier, *Een jezuïet-missionaris*, p. 388).

In juni was Constant te ziek om nog behoorlijk te kunnen werken. Men zond hem voor zijn herstel naar het bergstadje Darjeeling, aan de voet van de Himalaya, waar de jezuïeten een college hadden en waar het klimaat gezonder was. Op een dag sprak hij de pater aan die verantwoordelijk was voor de zieken :

– « Pater, welk is mijn ziekte ? »

Omdat de pater aarzelde om een antwoord te geven, vervolgde de zieke :

– « Wees niet bang mij de waarheid te bekennen. Ik heb ze trouwens geraden. Maar ik moet zekerheid hebben ; dat is nodig voor een belangrijke zaak. »

Op zijn dringende vraag kreeg Constant een eerlijk antwoord : hij vernam dat hij aan tuberculose leed.

– « Geen hoop meer ? »

– « Neen, menselijkerwijze gesproken geen hoop. »

– « En hoelang laten de dokters mij nog leven ? »

– « Een jaar, twee jaar op zijn hoogst. »

De missionaris vouwde de handen samen en bleef een tijdlang in gepeins verzonken. Dan rechte hij plots zijn rug en zei :

– « Dank ! Dank dat u mij de waarheid hebt gezegd, het is Gods wil. Hij weze gezegend ! Maar als ik toch niet meer genezen kan, wat zou ik hier dan langer mijn tijd verliezen in nutteloze zorgen. Ik ga weg, want ik heb nog veel te verrichten in Chota-Nagpur, en twee jaar is zo kort ! »

Niemand kon hem tegenhouden, en nog diezelfde dag keerde Lievens naar Ranchi terug.

IN ONGENADE

Nog een jaar werkte Constant koortsachtig verder, in pijnlijke omstandigheden. Niet alleen voelde hij zijn krachten steeds meer afnemen, maar bovendien verslechterde de verstandhouding met zijn districtsoverste, pater Haghenbeek. Tot overmaat van ramp voor Constant werd zijn mentor, pater Grosjean, als regulier missieoverste vervangen door de nog erg jonge pater Bodson, « die als verpletterd lag onder de last van zijn nieuwe bediening en de naaste toekomst met de somberste verwachtingen tegemoet zag. [...] Hij noemde het stoute bedrijf van zijn voorganger pater Grosjean, en van diens uitvoerder pater Lievens, *een reusachtige onvoorzichtigheid* » (Marlier, *op. cit.*, pp. 399-400).

In het voorjaar van 1892 werd Constant Lievens ontheven van zijn ambt van districtsbestuurder. Van zijn vroegere bevoegdheid behield hij enkel de zorg voor de gerechtszaken, maar van elke behandelde zaak moest hij voortaan een schriftelijk verslag aan zijn overste bezorgen.

« De officiële ongenade had de persoon van pater Lievens getroffen ; ongenade trof ook zijn werk en methode. **Er werd namelijk besloten tot een volkomen verandering van koers** » (*ibid.*, pp. 403-404). Op bevel van de aartsbisschop, Mgr. Goethals, S. J., mocht er niet meer aangestuurd worden op nieuwe uitbreidingen van de missie ; het doopsel mocht alleen nog volgens de vaste ceremoniën worden toegediend ; de bijstand aan de bevolking moest gematigd worden. Alle beschikbare krachten moesten ingezet worden om scholen te bouwen en te onderwijzen. Kortom, er werd beslist dat behoud en bevestiging voortaan de voorrang hadden op expansie. De heilige *dwaasheid* van het Evangelie, zoals de tandem Grosjean-Lievens die in de praktijk had gebracht, moest wijken voor de redelijkheid, het realisme, het gezond verstand.

In feite pasten Mgr. Goethals en de paters Haghenbeek en Bodson de nieuwe richtlijnen toe die van hogerhand gekomen waren : de generaal van de jezuïeten, P. Anderledy – die overigens het volle vertrouwen van Leo XIII genoot – wilde dat voortaan de nadruk zou gelegd worden op discipline en onderwijs. « Strikte toepassing van de reglementen, en onder het voorwendsel van “consolidatie” meer aandacht voor de jezuïetencolleges ; die moesten namelijk aan de elite van elk land een humanistische vorming van hoge kwaliteit geven en zo de uitstraling van de volgelingen van Sint-Ignatius op de maatschappij verzekeren » (broeder Pierre van de Transfiguratie). Deze nieuwe koers botste natuurlijk met het evangelisch ideaal van een pater Grosjean en een pater Lievens. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er zich helemaal geen nieuwe missionarissen voor India meer aanmeldde...

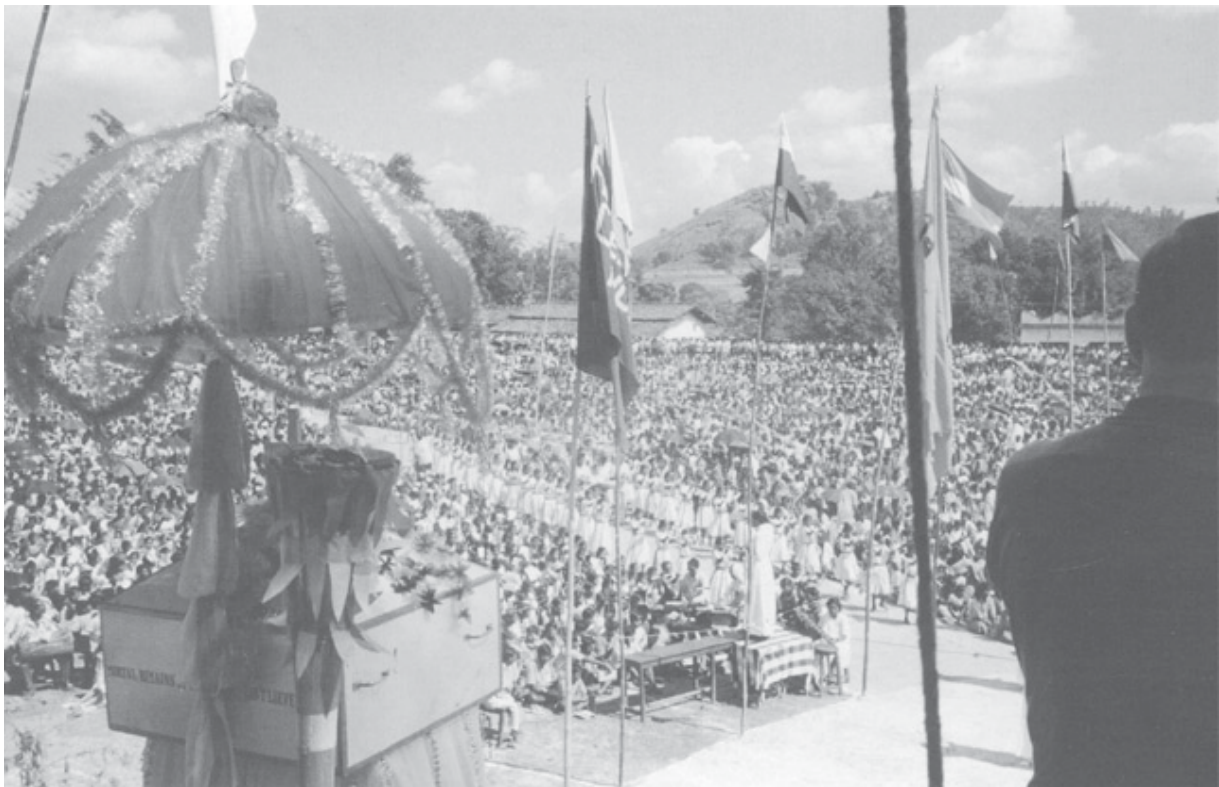
Constant zat nu vast in Ranchi. Hij ontving nog inlanders en hielp catechisten opleiden, in zoverre zijn ziekte het toeliet. Hij hoestte veel en zwaar vanuit het

diepst van zijn aangevreten longen, zodat zijn medepaters dachten dat hij elk moment zou kunnen sterven. Geleidelijk aan geraakte hij op de achtergrond van zijn vroeger zo schitterend missieveld. Wat hij vernam, stemde hem diep bedroefd: door de vermindering van gerechtshulp en door de nieuwe aanpak van de missionering vielen vele christenen af; ze kwamen opnieuw in het heidendom terecht, of liepen over naar de lutheranen. De toekomst zag er somber uit, en medearbeiders voor het werk in de wijngaard van de Heer kwamen er veel te weinig of helemaal niet. Alleen in God was nog hoop. « *Is mijn werk uit de mensen* », zei Constant, « *dan zal het vergaan. Maar is het uit God, dan zal het blijven.* »

amper zesendertig jaar oud. Hij wou wel genezen om te kunnen teruggaan, maar maakte zich ook geen begoochelingen. In een brief die hij van op zijn ziekbed naar India schreef lezen we:

« *Ik weet niet of God mij naar Indië zal terugroepen. Zijn heilige wil geschiede! Ik heb gearbeid ten koste van mijn gezondheid en misschien zelfs van mijn leven. Ik beken het, maar betreur het niet. Vaarwel, God moge u zegenen!* » (24 mei 1893).

Van Drongen werd Constant overgebracht naar Leuven, naar het grote studiehuis van zijn orde. Hij wist dat de dood naderde, hij wachtte en bad. In de momenten van recreatie kreeg hij vaak het bezoek van enkele jonge paters, die hem vol bewondering en

In 1993 werd het lichaam van *Libin Sahib* overbracht naar India om begraven te worden in de kathedraal van Ranchi. Op 4 november werd in Chainpur een plechtige pontificale mis opgedragen; duizenden Indiase katholieken spraken toen door hun aanwezigheid hun dankbaarheid uit « tegenover alle missionarissen die hun leven gegeven hebben op het altaar van de liefde, opdat het volk van Chota-Nagpur “leven mag hebben in overvloed” ».

ALS DE GRAANKORREL NIET STERFT...

In de zomer werd hij bedlegerig. Zou een verblijf in zijn vaderland voor nieuwe krachten kunnen zorgen? Het is niet geweten of de dokters hem dit influisterden, maar Constant raakte ervan overtuigd, het was als een laatste strohalp waaraan hij zich vastklampte. Hij vroeg en kreeg vergunning om terug te keren naar België.

Bij het vertrek schoot zijn gemoed vol, toen hij van op het rijtuig dat hem naar het dichtstbijzijnde station zou brengen zijn toegesnelde christenen voor de laatste keer zegende, en hij weende.

Als een wrak kwam de missionaris op 28 oktober 1892 aan in de abdij van Drongen, waaruit hij twaalf jaar tevoren vol geestdrift vertrokken was. Hij was

belangstelling vragen stelden over zijn missiewerk. Pater Lievens wond er geen doekjes om: « *Als je niet bereid bent om je desnoods voor de zielen te laten radbraken, blijf dan liever hier, ga niet naar de missies.* » Of nog: « *Dril je lichaam, verbrijzel je hart, hecht niet de minste waarde aan je leven, en ga dan naar de missies.* »

In zijn zeldzame aantekeningen lezen we nog: « *Ik heb lange tijd het woord van Onze-Lieve-Vrouw bij de bruiloft te Cana overwogen: ze hebben geen wijn! Het leek mij dat zij die woorden ook van mij zei tegen haar Zoon, namelijk: hij zou zo graag naar zijn geliefde missies terug willen, maar hij heeft er de kracht niet meer toe!* » Wanneer hij hevige pijn had, omklemde

VERLOOCHENING

BRUSSEL, KerkNet/Ucanews – « JEZUÏETEN-OVERSTEN BIDDEN IN HINDOEHEILIGDOM. Twintig provinciale en regionale oversten van de jezuïeten uit Zuid-Azië hebben een kwartier lang gebeden in het hindoeheiligdom van Belur. In het heiligdom, aan de oevers van de Ganges, ligt de hindoe-mysticus Sri Ramakrishna Paramahansa, die ook visioenen had over Christus, begraven. Het bezoek van de jezuïetenoversten uit Bangladesj, India, Nepal en Sri Lanka was een initiatief van provinciaal George Pattery van Calcutta, met het oog op de versterking van de interreligieuze dialoog en de goede wil tussen beide geloofsge-meenschappen. »

Wij zouden liever zien dat deze oversten zouden gaan bidden in de kathedraal van Ranchi op het graf van pater Lievens, die wel geen "visioenen over Christus" heeft gehad maar die zijn leven heeft gegeven om dé Weg, dé Waarheid en hét Leven te verkondigen aan de meest mis-deelden van zijn broeders.

zijn hand een Mariabeeldje aan zijn hals : het was het beeldje dat hem door de ontelbare gevaren van zijn Indische reizen had heengeholpen.

« Hij zag de dood in de ogen en ging hem grootmoedig tegemoet. "Dokter", vroeg hij de geneesheer op de meest natuurlijke toon, "doe me een genoegen en zeg me voortaan bij ieder bezoek heel oprecht hoe het met me staat." Zijn ongewone bede werd om zijn welbekende zielensterkte ingewilligd : hij zou ziende de dodennacht mogen ingaan » (Marlier, *op. cit.*, p. 440).

Op 5 november werd hij bediend. Er bleef hem nog een offer te brengen, dat hij voor de laatste ogenblikken voorbehouden had : de drie schriften die hij in Drongen volgeschreven had met notities over zijn missiewerk in Chota-Nagpur moesten vernietigd worden, verbrand, vóór zijn ogen, hij eiste het. Vreesde hij dat zijn verhandeling, die zijn arbeid rechtvaardigde, als een aanklacht tegen bepaalde oversten kon opgevat worden ? « *Ik wil vergeten worden* », zei hij alleen maar, terwijl zijn schriften in de vlammen opgingen.

In de namiddag van 7 november 1893 kwam het einde. « De zieke moest een weinig verlegd worden, waarbij hij plotseling verbleekte. "Pater, je gaat ster-ven", riep hem de trouwe ziekenoppasser. Een zieke missionaris, uit een naburige kamer toegesnel, gaf de laatste absolutie en als het ware de afscheidszegen van

het afwezige Indië. Toen keerde pater Lievens zijn hoofd naar het kruisbeeld dat naast hem aan de muur hing, en hij stierf » (Marlier, *op. cit.*, p. 442).

NAAR DE ZALIGVERKLARING ?

Op uitdrukkelijke vraag van de aartsbisschop van Ranchi werd het stoffelijk overschot van Constant Lievens eind oktober 1993 overgevlogen naar India. Zeven dagen lang werd het lichaam van *Libin Sahib* rondgereden van dorp tot dorp, van stad tot stad, doorheen vier bisdommen. Overal verzamelden zich grote aantallen Indiase christenen om de man die zij "DE VADER VAN ONS GELOOF" noemden te begroeten en te vereren. De Brugse bisschop Mgr. Vangheluwe, die de gebeurtenissen als ooggetuige meemaakte, was er erg van onder de indruk : « *Het meest werd ik getroffen door de groet : "Welcome home, welkom thuis". Lievens is van hen, hij behoort tot hun volk. Nooit drong het zo sterk tot me door : een missionaris wordt één met de mensen waarvoor hij zijn leven inzet* » (*Het mirakel van Vlaanderen*, uitg. Missio, 1993, p. 15).

Op 7 november 1993, dag op dag honderd jaar na zijn overlijden, werd pater Lievens bijgezet in de kathedraal van Ranchi. Op de sluitsteen van zijn graf staat in het Hindi, het Engels en het Nederlands zijn levensmotto : « *VIER (vuur) MOET BRANDEN* ».

De bisschop van Brugge opende op 15 maart 2001 in de Sint-Martinuskerk van Moorslede het zalig-verklaringsproces van Constant Lievens. Vier jaar later overhandigde postulator E. H. Odiel Denorme zijn dossier aan de diocesane kerkelijke rechtbank. Het wachten is nu op de officiële erkenning van een mirakel. Twee wonderen worden ondertussen aan de tussenkomst van Constant Lievens toegeschreven, één in Chota-Nagpur en één in West-Vlaanderen.

Lievens was één van de talloze missionarissen die het ooit zo katholieke Vlaanderen uitzond over de wereld om de opdracht van Christus uit te voeren : « *Gaat en onderwijst alle volkeren, en doopt hen in de naam van de Vader, de Zoon en de H. Geest.* » Die grote stroom van christelijke naastenliefde en offervaardigheid is haast volledig opgedroogd. Voorgoed ? Dat kunnen en mogen wij niet geloven. Vijftig jaren van conciliaire aftakeling : het lijkt veel, maar het is weinig in het licht van de stralende geschiedenis van de Kerk. Laten wij vurig bidden dat een Derde Vaticaans Concilie en een Paus die doet wat God en de H. Maagd van hem vragen een nieuw elan geven aan de missionering, zodat het onvervalste Evangelie opnieuw verkondigd wordt tot aan de uiteinden van de aarde !

redactie KCR

Nederlandstalige uitgave van *Il est Ressuscité ! La Contre-Réforme Catholique au XXIe siècle.*

Stichter : abbé Georges de Nantes, Maison Saint-Joseph, F-10260 Saint-Parres-lès-Vaudes.

Verantwoordelijke uitgever : E. Govaerts, Postbus 14, B-2650 Edegem.

Abonnement : € 10. Steunabonnement : vanaf € 15. Buitenland : € 12.

Rekening 000-3302057-80. IBAN : BE 47000330205780. BIC : BPOTBEB1.

Internet : www.crc-resurrection.org – E-mail : hij.is.verrezen@gmail.com